ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 8.10.2026 г.
COM(2026) 553 final

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

чрез която на Италия се позволява да се отклони от максималните темпове на растеж на нетните разходи, определени от Съвета съгласно Регламент (ЕС) 2024/1263

(Активиране на националната клауза за дерогация)

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

чрез която на Италия се позволява да се отклони от максималните темпове на растеж на нетните разходи, определени от Съвета съгласно Регламент (ЕС) 2024/1263

(Активиране на националната клауза за дерогация)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) 2024/1263 на Европейския парламент и на Съвета за ефективна координация на икономическите политики и за многостранно бюджетно наблюдение и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета([1]), и по-специално член 26 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като има предвид, че:

(1) Регламент (ЕС) 2024/1263, заедно с изменения Регламент (ЕО) № 1467/97([2]) и изменената Директива 2011/85/ЕС на Съвета([3]) са основните елементи на рамката на ЕС за икономическо управление. Рамката цели насърчаване на стабилни и устойчиви публични финанси, устойчив и приобщаващ растеж и устойчивост чрез реформи и инвестиции, както и предотвратяване на прекомерни бюджетни дефицити. Тя насърчава националната ангажираност и има средносрочна насоченост, съчетана с ефективно и съгласувано прилагане на правилата.

(2) Максималните темпове на растеж на нетните разходи, заложени в препоръка на Съвета в съответствие с член 17, параграф 1, член 19 или член 20 от Регламент (ЕС) 2024/1263, са единственият оперативен референтен показател за годишния фискален надзор на всяка държава членка и са в центъра на рамката за икономическо управление. С максималните темпове на растеж на нетните разходи, заложени в посочената препоръка на Съвета, се установява бюджетно ограничение за четири или пет години, което се основава на четиригодишен период на корекция, който може да бъде удължен с допълнителен период до три години.

---

1 ОВ L, 2024/1263, 30.4.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

2 Регламент (ЕО) № 1467/97 на Съвета от 7 юли 1997 г. за ускоряване и изясняване на прилагането на процедурата при прекомерен дефицит (ОВ L 209, 2.8.1997 г., стр. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/2024-04-30).

3 Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 г. относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки (ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/2024-04-30).

(3) Рамката осигурява гъвкавост при прилагането на правилата в случай на извънредни обстоятелства извън контрола на държавите членки, които оказват значително въздействие върху публичните финанси, в съответствие с член 26 от Регламент (ЕС) 2024/1263 (национални клаузи за дерогация). В този случай по искане на държава членка и по препоръка на Комисията, основана на извършен анализ, Съветът може, в четириседмичен срок от препоръката на Комисията, да приеме препоръка, с която да допусне съответната държава членка да се отклони от максималните темпове на растеж на нетните си разходи, заложени от Съвета, когато i) извънредни обстоятелства извън контрола на държавата членка ii) оказват значително въздействие върху публичните финанси на тази държава членка и iii) при условие че това отклонение не застрашава фискалната устойчивост в средносрочен план. Съветът следва да определи срок за прилагането на това отклонение.

(4) На срещата си във Версай на 10—11 март 2022 г. държавните и правителствените ръководители поеха ангажимент за укрепване на европейските отбранителни способности в контекста на руската военна агресия срещу Украйна. Тези цели бяха потвърдени в Стратегическия компас за сигурността и отбраната. В заключенията си относно европейската отбрана от 6 март 2025 г. Европейският съвет приветства намерението на Комисията да препоръча задействането по координиран начин на националната клауза за дерогация в Пакта за стабилност и растеж като непосредствена мярка.

(5) В съобщението си от 19 март 2025 г.([4]) Комисията прикани всички държави членки да използват по координиран начин гъвкавостта, предоставена от националната клауза за дерогация, с цел максимално увеличаване на въздействието върху отбранителните способности на ЕС. Тази гъвкавост има за цел да улесни прехода към по-високи равнища на разходите за отбрана, при условие че не застрашава фискалната устойчивост в средносрочен план. В това съобщение се посочва, че със задействането на националната клауза за дерогация би се допуснало държавите членки да се отклонят от максималните темпове на растеж на нетните разходи, заложени от Съвета при одобряването на средносрочните фискално-структурни планове или при определянето на плановете за корекции по процедурата при прекомерен дефицит, доколкото това отклонение е оправдано от увеличение на разходите за отбрана спрямо референтната година и при условие че годишното превишение до 2028 г. не надхвърля 1,5 % от БВП. Увеличенията над този размер ще бъдат предмет на обичайните оценки на съответствието. Този максимален размер е необходим, за да се гарантира, че не е застрашена фискалната устойчивост, като същевременно се даде възможност на всички държави членки да се възползват от гъвкавостта в процеса на преминаване към по-високо равнище на разходите за отбрана. Точните суми ще бъдат определени, когато данните за бюджетните резултати станат налични, за да се гарантира, че допълнителната гъвкавост се използва само по предназначение.

(6) В съобщението си от 3 юни 2026 г. Комисията обяви, че обхватът на националната клауза за дерогация може да бъде разширен, за да се вземат предвид мерките, за които държавите членки са взели решение след 28 февруари 2026 г. и които укрепват структурната устойчивост на европейската енергийна система и ускоряват прехода от изкопаеми горива (наричани по-нататък „мерки за енергийна сигурност“)([5]). На 18 август 2026 г. Комисията публикува известие с допълнителни насоки за държавите членки относно обхвата и структурата на

[4] Съобщение на Комисията (C(2025) 2000 final) от 19 март 2025 г.

[5] Съобщение на Комисията „Европейски семестър за 2026 година — пролетен пакет“ (COM(2026) 200 final).

допълнителната гъвкавост, предназначена за мерките за енергийна сигурност([6]). За да се гарантира, че фискалната устойчивост не е застрашена, и за да се ограничи необходимото увеличение на фискалната корекция през следващите периоди, съществуващият таван от 1,5 % от БВП остава непроменен и се прилага както за гъвкавостта, свързана с отбраната, така и за гъвкавостта, свързана с енергетиката. Освен това гъвкавостта, предоставена за енергийна сигурност, не следва да надвишава 0,3 % от БВП годишно, докато кумулативната гъвкавост до края на 2028 г. не следва да надвишава 0,6 % от БВП.

(7) В препоръката си от 21 януари 2025 г.([7]) Съветът одобри плана за нетните разходи на Италия. Освен това с препоръката на Съвета от 21 януари 2025 г.([8]) беше установен корективен план за разходите на Италия за годините до 2026 г.

(8) На 11 септември 2026 г. Италия подаде искане до Съвета и Комисията за задействане на националната клауза за дерогация за отбрана и енергийна сигурност.

(9) В искането си Италия подчертава последиците от продължаващата агресивна война на Русия срещу Украйна, която изисква значително увеличение в разходите за отбрана. Това е извънредно обстоятелство извън контрола на всяка държава членка.

(10) В искането си Италия представя данни за общите разходи за отбрана до 2026 г. (таблица 1) и предвижда допълнителни разходи за отбрана в размер до 0,9 процентни пункта от БВП до края на 2028 г. Увеличението ще отразява както новите многогодишни инвестиционни програми, така и допълнителните текущи разходи, включително по-високите разходи за персонал и други оперативни разходи. Поради това увеличението на разходите за отбрана оказва значително въздействие върху публичните финанси на Италия и допринася за влошаване на салдото на сектор „Държавно управление“ и за нарастване на държавния дълг.

Таблица 1: Общ размер на разходите за отбрана в Италия

	2021 г. а	2022 г. а	2023 г. а	2024 г. а	2025 г. б	2026 г. б
Общи разходи за отбрана на сектор „Държавно управление“ (% от БВП)	1,4	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3

Източник: а: Евростат. б: Информация, предоставена на Съвета и на Комисията от Италия.

[6] Известие на Комисията — Насоки за държавите членки относно разширяването на обхвата на националната клауза за дерогация в областта на енергийната сигурност (ОВ C, C/2026/4514, 18.8.2026 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/4514/oj).

[7] Препоръка на Съвета от 21 януари 2025 г. за одобряване на националния средносрочен фискално-структурен план на Италия (ОВ C, C/2025/651, 10.2.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/651/oj).

[8] Препоръка на Съвета с оглед на прекратяване на съществуващия прекомерен дефицит в Италия, док. 5035/25. Достъпна на следния адрес: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/b14462ba-d50b-4360-b538-086ce2360b17_en?filename=ecofin_5035_it.pdf

(11) Данните за разходите за отбрана на сектор „Държавно управление“ се съставят и публикуват от националните статистически органи и Евростат в съответствие с Международната класификация на функциите на управление (КОФОГ)([9]) в рамките на Европейската система от национални сметки (ЕСС 2010)([10]). Тези данни са подходящи за оценка на въздействието на разходите за отбрана върху държавния дефицит, дълг и нетни разходи, както и върху свързаните с тях понятия. Евростат, в тясно сътрудничество с националните статистически органи, създаде процес за събиране на данни, който е приведен съобразен с изискванията за докладване, установени с Регламент (ЕО) № 479/2009 на Съвета ([11]).

(12) Освен това за някои от договорите за военно оборудване, подписани по време на срока на задействане на националната клауза за дерогация, доставката може да се осъществи на по-късен етап, което ще окаже въздействие върху публичните финанси едва след срока на задействане на клаузата. За да се предвиди този случай, гъвкавостта, предоставена съгласно националната клауза за дерогация, следва да се прилага и за разходите за отбрана, свързани с такава по-късна доставка, при условие че съответните договори са подписани по време на срока на задействане на клаузата и че тези отложени разходи за отбрана остават в рамките на горепосочения общ таван.

(13) Разходите, финансирани чрез заеми, предоставени съгласно Регламент (ЕС) 2025/1106 на Съвета от 27 май 2025 г. за създаване на инструмента „Мерки за сигурността на Европа (SAFE) чрез укрепване на европейската отбранителна промишленост“([12]), автоматично ще се ползват от горепосочената гъвкавост. За тази цел държавите членки ще докладват на Евростат за всички свързани с отбраната разходи, направени в рамките на инструмента SAFE по категориите „отбранителни продукти“ и „други продукти за отбранителни цели“, както са определени в Регламент (ЕС) 2025/1106.

(14) В искането си от 11 септември 2026 г. Италия изтъква също последиците от военните действия в Персийския залив, които застрашават дългосрочната енергийна сигурност на Европа. Тази ситуация е извънредно обстоятелство извън контрола на държавата членка и изисква значително увеличение на държавните разходи, за да се намалят зависимостта и уязвимостите, свързани с вносните изкопаеми горива, и по този начин това увеличение на държавните разходи допринася за енергийната сигурност.

(15) В искането си Италия представя списък със сектори, в които се планират финансирани на национално равнище мерки за енергийна сигурност с пряко въздействие върху бюджета, приети след 28 февруари 2026 г., чиято цел е да бъде намалена зависимостта от вносни изкопаеми горива и да бъде укрепена сигурността на Европа. С предвидените мерки се подкрепят инвестициите, например в електрификация на жилищата, подобряване на енергийните

---

9 Наръчник за източниците и методите за съставяне на статистически данни по КОФОГ – Класификация на функциите на държавното управление (КОФОГ) — издание от 2019 г.

10 Регламент (ЕС) № 549/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. относно Европейската система от национални и регионални сметки в Европейския съюз (ОВ L 174, 26.6.2013 г., стр. 1).

11 Регламент (ЕО) № 479/2009 на Съвета от 25 май 2009 г. за прилагане на Протокола за процедурата при прекомерен дефицит, приложен към Договора за създаване на Европейската общност (ОВ L 145, 10.6.2009 г., стр. 1).

12 Регламент (ЕС) 2025/1106 на Съвета от 27 май 2025 г. за създаване на инструмента „Мерки за сигурността на Европа (SAFE) чрез укрепване на европейската отбранителна промишленост“ (ОВ L, 2025/1106, 28.5.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/1106/oj).

характеристики на частни и обществени сгради и съоръжения, включително училища, университети и здравни заведения, внедряване на решения за енергия от възобновяеми източници, включително фотоволтаични системи, целенасочени финансови стимули и публични гаранционни схеми за насърчаване на декарбонизацията на производствени дейности, инвестиции в железопътния транспорт, обществения транспорт и устойчивата градска мобилност, както и разширяване на производството на енергия от възобновяеми източници, акумулирането на енергия, гъвкавостта на енергийната система и биогоривата. Въз основа на предварителна оценка тези предвидени мерки биха могли да попаднат в обхвата на гъвкавостта за енергийна сигурност. Тази първоначална оценка не предопределя бъдещите оценки на допустимостта, които ще бъдат извършени от Комисията. Мерките следва да бъдат целенасочени и икономически ефективни и проектирани така, че да се постигне максимално въздействие по отношение на техния принос за декарбонизацията и/или икономиите на енергия. Например, подобряването на енергийните характеристики на обществени и частни сгради и съоръжения следва да бъде достатъчно амбициозно, например за да се постигнат икономии на енергия в сградите, които съответстват на средно или задълбочено саниране. Мерките в областта на транспортната инфраструктура и мерките в подкрепа на декарбонизацията на производствените дейности следва по-специално да ускорят електрификацията на тези сектори.

(16) Като част от редовния фискален надзор Комисията ще извърши оценка на допустимостта по отношение на обхвата, допълняемостта, целенасочеността, разходната ефективност на конкретните мерки и тяхното въздействие върху бюджета. Целта е да се определи гъвкавостта, произтичаща от мерките за енергийна сигурност, която следва да бъде взета предвид при определянето на контролния общ баланс за Италия и оценката на спазването на препоръчаните максимални темпове на растеж на нетните разходи.

(17) За тази цел Италия следва два пъти годишно да докладва на Комисията списъка с конкретни мерки за енергийна сигурност, които счита за допустими за гъвкавост съгласно националната клауза за дерогация, и да предоставя доказателства за тяхната допустимост и въздействие върху бюджета. Това редовно отчитане на мерките за сигурност в енергийния сектор ще бъде част от процеса на фискален надзор, провеждан два пъти годишно. Пролетното докладване следва да включва мерките и техните бюджетни разходи за предходната година и прогнозата за тях за текущата година, докато есенното докладване следва да включва мерките за текущата година, както и мерките за следващата година, които са приети или надеждно обявени с достатъчно подробности. Това ще даде възможност на Комисията да вземе предвид в своя фискален надзор конкретните мерки за повишаване на енергийната сигурност в рамките на максималните годишни и кумулативни тавани от съответно 0,3 % и 0,6 % от БВП.

(18) При равни други условия увеличението на нетните разходи през периода, обхванат от националната клауза за дерогация, ще доведе до по-голям държавен дълг и по-голям дефицит до края на този период. Индикативните прогнози, изготвени от Комисията и допускащи до 2028 г. линейно усвояване на пълното увеличение на държавните разходи, позволено с настоящата препоръка (т.е. пълно използване на тавана от 1,5 % от БВП), показват, че съотношението на дефицита към БВП и съотношението на дълга към БВП през 2028 г. ще бъдат съответно 1,1 процентни пункта и 1,3 процентни пункта по-високи, отколкото ако нетните разходи нараснат в съответствие с плана, определен в Препоръка

C/2025/651 на Съвета. Това вероятно ще изисква допълнителна фискална корекция след периода на задействане на националната клауза за дерогация, за да се изпълнят изискванията на фискалната рамка, включително за да се гарантира, че съотношението на дълга към БВП следва или продължава да следва правдоподобно низходяща тенденция или остава на разумни равнища под 60 % от БВП в средносрочен план и че дефицитът остава или е сведен под 3 % от БВП и се поддържа под референтната стойност в средносрочен план. Италия съзнава, че може да бъдат необходими политики за запазване на фискалната устойчивост и спазване на фискалните правила в средносрочен план поради бъдещите структурно по-високи разходи за отбрана и енергийна сигурност. Ограниченото прогнозирано увеличение на равнищата на дефицита и дълга вследствие на националната клауза за дерогация, съпътствано от ангажимента на Италия да извърши необходимата корекция, за да изпълни всички изисквания на фискалната рамка в следващия план, гарантира запазването на фискалната устойчивост в средносрочен план.

(19) С настоящата препоръка не се изменят определенията за държавен дефицит, дълг и нетни разходи, както и свързаните с тях понятия. Данните, основани на тези понятия, следва да бъдат събрани и докладвани от Италия в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1263, Регламент (ЕО) № 479/2009 на Съвета([13]) и Регламент (ЕС) № 549/2013([14]).

ПРЕПОРЪЧВА:

1. До 2028 г. се допуска Италия да се отклони и да надвиши максималните темпове на растеж на нетните разходи, заложени в Препоръка C/2025/651 на Съвета([15]), доколкото нетните разходи над тези максимални темпове на растеж не надхвърлят:

   i) сумата от:

      а) увеличението на разходите за отбрана като процент от БВП от 2024 г. насам (референтна година);

      б) бюджетните разходи за допустимите мерки, които повишават енергийната сигурност през периода 2026—2028 г., ограничени до 0,3 % от БВП годишно и 0,6 % от БВП кумулативно за същия период;

   ii) при условие че общото отклонение над максималните темпове на растеж на нетните разходи не е повече от 1,5 % от БВП.

---

13 Регламент (ЕО) № 479/2009 на Съвета от 25 май 2009 г. за прилагане на Протокола за процедурата при прекомерен дефицит, приложен към Договора за създаване на Европейската общност (ОВ L 145, 10.6.2009 г., стр. 1—9, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/479/2014-09-01).

14 Регламент (ЕС) № 549/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. относно Европейската система от национални и регионални сметки в Европейския съюз (ОВ L 174, 26.6.2013 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/549/2025-09-01).

15 Препоръка на Съвета от 21 януари 2025 г. за одобряване на националния средносрочен фискално-структурен план на Италия (ОВ C, C/2025/651, 10.2.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/651/oj).

2. През годините след 2028 г. Италия все още може да се отклонява и да надвишава максималните темпове на растеж на нетните разходи, заложени в препоръка на Съвета в съответствие с член 17, член 19 или член 20 от Регламент (ЕС) 2024/1263, доколкото нетните разходи над тези максимални темпове на растеж са свързани с доставки на военно оборудване, договорени преди края на 2028 г., и остават в рамките на горепосочения общ таван.

3. В съответствие с член 22, параграф 7 от Регламент (ЕС) 2024/1263 отклоненията от максималните темпове на растеж на нетните разходи, заложени от Съвета, които се допускат с настоящата препоръка, няма да се вписват като дебити в контролния общ баланс на Италия.

4. За да се гарантира правилното вписване на допълнителните разходи, Италия следва да включи действителните и планираните данни за общите разходи за отбрана (раздел 02 на КОФОГ), включително инвестициите в отбраната (раздел 02 P.51 на КОФОГ), и всички разходи, които ще бъдат финансирани със заеми по SAFE, които не са обхванати от раздел 02 на КОФОГ:

   а) за годините от 2021 до година T-1 (като годината T е текущата година) в доклада до Комисията (Евростат) в съответствие с Регламент (ЕС) № 479/2009 на Съвета;

   б) за годините от 2021 до година T (текущата година) в националните средносрочни фискално-структурни планове и в годишните доклади за напредъка в съответствие с член 11, параграф 1, член 15 и член 21, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2024/1263;

   в) за годините T (текущата година) и T+1 в проектите на бюджетни планове в съответствие с Регламент (ЕС) № 473/2013 на Европейския парламент и на Съвета([16]).

5. За да се гарантира правилното докладване, Италия трябва да докладва на Комисията за конкретните мерки за повишаване на енергийната сигурност за целите на настоящата препоръка през периода 2026—2028 г. Докладването на тези конкретни мерки пред Комисията следва да се извършва в съответствие с образеца за докладване, предоставен от Комисията, и да включва информация за етапа на изпълнение и доказателства за допустимостта им, а самите мерки трябва да бъдат количествено определени по прозрачен и предпазлив начин. Докладването трябва да се извършва два пъти годишно — през пролетта до 15 април и през есента, в контекста на проектите на бюджетни планове, до 15 октомври.

Адресат на настоящата препоръка е Италианската република.

Съставено в Брюксел на година.

За Съвета
Председател

[16] Регламент (ЕС) № 473/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. относно общите разпоредби за мониторинг и оценка на проектите за бюджетни планове и за гарантиране на коригирането на прекомерния дефицит на държавите членки в еврозоната (ОВ L 140, 27.5.2013, стр. 11—23).